

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek			Osztályozás
	Szerző	F. S.		Tárgy
	Cím	Családfentartó gyermekek.		331.3
	Forrás:	Pesti napló		Hely
		Bp.	1915 11/28	Idő
	(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	Személy
				Helyszám

Családfentartó gyermekek

Néhány adat a pesti szegény gyermekek háborus életéből

A háboru kitörésekor sürgőssé vált, hogy a törvényhozás a társadalommal karöltve sokkal intenzívebben, mint tette azt békés időkben, vigyázzon és gondoskodjék az itthonmaradt gyermekek szellemi és morális fejlődéséről, hogy a háboru dicsőséges befejezése után becsületes, erős nemzedéket lehessen a munka sorompójába állítani.

A törvényhozás igyekezett a gyermekvédelem ügyét lehetőleg kiterjeszteni. Gyermekvédelmi rendeletet bocsátottak ki és valamennyi azt a célt szolgálta, hogy a gyermekek a kivételes állapotok dacára is megmaradjanak életviszonyaik között és izolálva a háboru borzalmaitól, zsenge világukban tovább fejlődjenek és erősödjének.

A társadalom is belátta a háborus gyermekvédelem óriási fontosságát és szép számmal állított fel a hadbavonultak gyermekei részére otthonokat, amelyek a szülői ház pótlására vannak hivatva.

Vidéken, különösen a falvakban a magukra maradt gyermekeket csaknem kivétel nélkül igyekeznek megmenteni a nyomorúságtól és elzülléstől. Egy falusi ember a patronage-egyesület egyik kiküldöttjének mondotta:

„Uram, mi kérés, utasítás nélkül is gondoskodunk a falu minden árvájáról, hogy egy pillanatra se érezze egyik is, hogy nincs apja.

Közp. nyomt. XX. cs. 81. sz.

anyja, betevő falatja.“
A magyar emberhez méltó kijelentést azzal fejezte be, hogy ők ezt „emberségből, meg becsületből teszik, nehogy valaki megszólhassa a községet.“

Másképpen áll a gyermekvédelem a nagyvárosokban. Míg a falusi gazda az egész kis gyermeket is felhasználja a szőlőben, kertben és így emberséges cselekedeten kívül még a számítását is megtalálja, — addig a nagyvárosiak vagy azt mondják, hogy a saját gyermeküknek is alig győzik a száját tömögtetni ebben a szükös világban, aki pedig anyagi helyzetéhez képest egy tucat apróságot is eltarthatna, nem gondol a kis „piszkosok“-ra és minden tennivalót az államra hárit, csak néha cáfolatképpen akadnak érző szívű kivételek is.

Az utcára dobott, teljesen saját keresetükre utalt kisgyermekek száma Budapesten a háboru alatt határozottan megnövekedett. Az ok egyszerű. Míg a békés időkben szigoruan végrehajtották a népiskolai törvény rendelkezését, hogy a szülő serdületlen gyermekét elemi, — illetőleg ismétlőiskolába járatni köteles, továbbá egyes törvények és rendeletek kifejezetten eltiltották a gyermekeket a nem nekik való, testüket és idegrendszerüket pusztító munkától, — addig most a háboru kitörése óta érthetően emberséges szándékból ugyan, — az általános nehéz megélhetési viszonyokra hivatkozva — eltekintenek a hatóságok, ha cipőzsinórt áruló gyermeket látnak az éjszakai órákban, nem veszik szigoruan a rikkancs-rendeletet és több olyan szabályrendeletet, amelyek a gyermek fejlődés

dése szempontjából igen üdvös intézkedéseket tartalmaznak. Ma nem igen állítják meg a sok, éjjel-nappal utcán élő gyereket az uton, amelyen, bár különböző irányból jöttek, mégis összetalálkoztak és együtt haladnak lefelé egy vigasztalan sors felé.

Most, hogy melegebb az idő és tavaszi levegő hívogatja a pesti embert az utcára, feltűnik a szomorú kép a forgalmas utcákon, az élénk pályaudvarok előtt, a világos színházak és orfeumok körül és mindenütt a pesti utca háborus alakjainak legborzasztóbb típusával: a kora gyermekkorban kenyérkeresetre kényszerített kis proletárookra akadunk.

Egy kis fiut éppen akkor szólítok meg, amikor sápadt arcára hirtelen öröm lopott pillanati pirosságot, mert valami jószívű leány könyörületből egyszerre öt darab harcidalt vett tőle és egy huszfilléressel fizetett, amelyből vissza se kellett adni. — A másikat pénzsámlálás közben lepem meg. Egy sötét sarokban huzódott meg, talán azért, hogy valaki meg ne irigyelje, „Budapesti útképek levelezőlapjai“ maga mellé, a földre tette. Hombokát összeráncolta és egy förtőzött felfüggesztés: egy, kettő, három . . . A cukrot, gyufát, hártyát, vagy krajcáros pikáns élelapt áruló gyermekek között járva, mindegyiket megkérdeztem sorra családi viszonyai és helyzete felől. Az aggodó emberkéek legnagyobb része szépen, illedelmesen válaszolt. De akadtak olyanok is, akik félénkségből, vagy inkább vadságból, durva szavakkal akartak a kivallatás elől menekülni.

A 12—14 évesek, tehát az „öregebbek“ elmondották, hogy ők a háború előtt iparos tanoncok voltak, kerestek naponként 1 forint 20—1 forint 50 krajcárt, hazavitték és ezért otthon kosztot, lakást és ruhát is kaptak. A legelőbb panaszkodva beszél mostani helyzetéről, amelybe azért jutott, mert a gyárat, a műhelyt munkahiány, vagy a mester bevonulása miatt becsuktak és elküldték őket. Otthon persze nem lehetett nélkülözni a gyerek keresetét, kizavarták az utcára:

— „Csinálj, amit akarsz, de pénzt keress, még ha koldulsz is, mert ha nem, hát éhen is megdögölhetsz“. Megállapítható, hogy a gyermekek nagyrésze, jóllehet átlag többet keres, mint tanonc korában, nagyjából visszakivánczol a régi mesterségbe.

Egy üzlet előtt „forgó“ játékszerrel kínálgat két kis fiú. Mind a kettő kék szemű és szőke hajú. A sapkájuk is egyforma. Testvérek. Az egyik 9 éves, a másik, — az, aki öregebbnek látszik — farsangkor lett 7 éves. Ujpesten laknak. Már reggel bejönnek és az utolsó villamossal mennek vissza. Az anyjuk elverte még tavaly télen az apjukat a háztól, mert mindig csak ivott. Pálinkát ivott. Az anyjuk egész nap otthon csinálja a forgót, ők meg krumpliba szurva, hozzák be minden reggel eladni. A kifőzésben 15 krajcárért mákos metéltet ebédelnek. Azt mondják az nagyon jó, csak kevés rajta a cukor. Este vesznek virslit, meg kenyeret a Váci-köruton, egy hentesboltban sonkaszirt is tesznek el nekik.

Egy tizesztendős fiú harci dalokat árul. Dél előtt 8—12-ig és délután 1—4-ig iskolába jár. Ap-

ját nem ismeri, az anyja rosszul bánik vele. Bot-tal üti, ha kevés pénzt visz haza. A háboru elején nagyobb volt a jövedelme, de most nem igen veszik a dalokat. Este 10 órakor beszéltem vele, akkor még csak 8 krajcár volt nála. Déltől még nem evett semmit, csak a büffékben itta meg a polcon levő poharakból a bennük hagyott sört.

Egy jól kitanított furfangos gyermekkel találkoztam ezután, ha ötször idősebb volna, azt mondanák róla, hogy „a háboru hiénája“. Semmit sem árul, de a köruton mindenkit megállit. Vörös katonasapka van a fején, panaszos hangon adja elő szomorú sorsát. Apja, anyja nincs, a nagyanyjánál lakik ő, meg négy testvére. Éhezik, fázik. A jól táplált pufók gyerek gyanusnak tünt fel. Meg is kérdeztem, hogy ha napról-napra éhezik, miért olyan szép piros az arca?

— „Ja, ez még a hábru előtti időből van!“ — vágta kü magát oly ügyesen, mint akinek a vérébe ültették az alamusziséget, csalást és hazudozást.

Kenyérkereső lányka is sok van. Legelőbbnek fésületlen, borzas haja piszkos kendővel van be-kötve. Ezek nem kóborolnak úgy, mint a fiuk, hanem az aszfalton ülnek és úgy kínálgatják apró kis lomjukat vagy koldulgatnak. Ha az ilyen kis lányokat nem segítik sürgősen vissza a gyermek-életmód rendes keretébe, később már lehetetlen őket megmenteni; akkor később is kint maradnak az utcán, csak egy kicsit cifrábban öltözködve.

Sok-sok szomorú adatot nyújt egy ilyen „tanulmányut“. Valamennyit fel se lehetne sorolni. Is-mételjük, hogy elsőrangú érdek, hogy a háboru után erős, fiatal nemzedékkel legyünk képesek pótolni a harctereken elpusztult munkaerőt.

F. S.